

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ

A1.

α. **Σωστή** (*Τὸ πρῶτον ἄνθρωπος*)

β. **Σωστή** (*παρακολουθητικὸς γὰρ εἶ τῇ θεῖα διοικήσει*)

γ. **Λανθασμένη** (*ἐξόν, ἧς ἂν ὥρας ἐβελήσης, εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν*)

δ. **Λανθασμένη** (*Συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν καὶ ἀνανέου σεαυτὸν*)

ε. **Λανθασμένη** (*βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη ἃ εὐθὺς ἀπάντησαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν λύπην ἀποκλύσαι καὶ ἀποπέμψαι σε μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἐπανέρχῃ*)

(Μονάδες 10)

A2. α.

προαίρεσις : Ο πρωταρχικός ρόλος του ανθρώπου είναι αυτή ακριβώς η ιδιότητά του, να είναι άνθρωπος με κύριο χαρακτηριστικό την προαίρεση. Η προαίρεσις είναι ένας σημαντικός όρος της αρχαίας ηθικής φιλοσοφίας, κεντρικός στον Αριστοτέλη και σε Στωικούς, όπως ο Επίκτητος. Εκτός από τη γενική σημασία «της προτίμησης», στον Επίκτητο σημαίνει την ελεύθερη βούληση, την ελεύθερη στοχαστική επιλογή ενεργειών που συγκροτεί τον ηθικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Είναι κυρίως μία κρίση, η έλλογη ικανότητα να επιλέγουμε και να αποβλέπουμε στα αποτελέσματα των πράξεών μας. Προϋπόθεση για την προαίρεσιν είναι η διαίρεσις των πραγμάτων σε αυτά που εξαρτώνται από εμάς (τὰ ἐφ' ἡμῖν) και σε αυτά που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας (τὰ ἀπροαίρετα, τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν) και είναι ἀδιάφορα για εμάς και την επίτευξη της ευδαιμονίας.

Η νομοτέλεια που διέπει σύμφωνα με τους στωικούς τον κόσμο, η «ειμαρμένη» ορίζει μια παραβίαστη τάξη αιτιών και αιτιατών. Αυτό, δεν ανατρέπει την ανθρώπινη ελευθερία. Δίνονται στον άνθρωπο από την «ειμαρμένη» ορισμένες δυνατότητες, ανάμεσα στις οποίες μπορεί να επιλέξει. Η δυνατότητα αυτής της επιλογής, η «προαίρεση» οφείλεται στον λόγον (: ικανότητα ομιλίας και λογικής σκέψης), ο οποίος διακρίνει τον άνθρωπο από τα ζώα. Ενώ τα ζώα ενεργούν αυθόρμητα σύμφωνα με τη φύση τους, ο άνθρωπος σκέφτεται και συνειδητά πράττει. Με τον λόγον ο άνθρωπος διακρίνει το όσιο από το ανόσιο, το καλό από το κακό, το δίκαιο από το άδικο και καταξιώνεται ως ηθικό ον. Ο Επίκτητος διατηρεί την κλασική σύνδεση της προαιρέσεως με την ανθρώπινη λογικότητα, όπως την έχουμε δει και στον Αριστοτέλη.

λόγος : Ο Επίκτητος καλεί τον άνθρωπο να αναλογιστεί ότι η ειδοποιός διαφορά του από τα ζώα είναι ο λόγος. Η λογικότητα, η οποία βρίσκεται στον πυρήνα της προαίρεσης, διακρίνει («κεχώρισαι») το ανθρώπινο είδος από όλα τα άλλα ζώα, είτε άγρια («θηρία») είτε εξημερωμένα («πρόβατα»). Ο λόγος σημαίνει τη βασική ιδιότητα που διακρίνει τον άνθρωπο από τα άλλα όντα, την ομιλία και την ικανότητα λογικής σκέψης. Η έννοια του λόγου είναι πολυσημάντη: ομιλία, προφορική έκφραση, διήγηση, λογική ιδιότητα, σκέψη, ορισμός, επιχείρημα, αναλογία. Οι Στωικοί εκκινούν από τη θεωρία του προσωκρατικού Ηράκλειτου για τον Λόγο ως ρυθμιστική αρχή που διέπει την πραγματικότητα και συνδέει με σχέσεις αναλογίας όλα τα όντα. Ο λόγος εδώ είναι θεϊκός, μια αιώνια ενεργητική δύναμη του σύμπαντος, υλική και παραγωγική όπως ένα σπέρμα, είναι ταυτόσημη με το πῦρ και τη φύση. Ως μέρος αυτής της φύσης ο άνθρωπος μοιράζεται τον λόγο· και οφείλει να ζει «ακολουθώντας τον λόγο και τη φύση»

Ο λόγος υπάρχει μέσα σε κάθε ον και, συνεπώς, μέσα στον άνθρωπο. Ο λόγος που υπάρχει μέσα μας, ο ἐν ἡμῖν λόγος, δηλαδή η ικανότητά μας για λογική σκέψη και για έκφραση των σκέψεων μας με την ομιλία, αποτελεί τμήμα του λόγου που υφίσταται στον κόσμο, του κοσμικού λόγου. Έτσι, υπακούοντας στις εντολές του ἐν ἡμῖν λόγου εναρμονιζόμαστε προς τον κοσμικό λόγο και κατ' επέκταση προς τη φύση, το περιβάλλον μας, που διέπεται από τις αρχές του. Η παρουσία του λόγου στη φύση έχει ως αποτέλεσμα τίποτε από όσα συμβαίνουν σ' αυτή να μην είναι τυχαίο. Τα πάντα, υποστήριζαν οι στωικοί, υπόκεινται σε μια νομοτελειακή τάξη, την ειμαρμένη.

Οι στωικοί, στο πλαίσιο της θεωρίας τους για την ευδαιμονία και την αρετή, έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στο λόγο. Στην κυριολεξία τον αποθέωσαν. Αυτό δεν είναι ένα απλό σχήμα λόγου. Είναι γεγονός ότι οι στωικοί προσέδωσαν στο λόγο θεϊκές ιδιότητες. Τον ταύτισαν με τον θεό. Συγκεκριμένα, το σύμπαν, κατά τους στωικούς, στην αρχή ήταν η αδιαμόρφωτη ύλη, το πάσχον, όπως οι ίδιοι έλεγαν. Από αυτή τη συγκεχυμένη κατάσταση ο δημιουργός διαμόρφωσε τα διάφορα όντα που συνθέτουν το φυσικό κόσμο. Δημιουργός του κόσμου είναι ο λόγος, ο θεός.

(Μονάδες 6)

β. Ο Επίκτητος με ένα ρητορικό ερώτημα (*Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου;*) αναζητά το χρέος, την αποστολή του κοσμοπολίτη ανθρώπου.

Ο φιλόσοφος απαντά στο ερώτημα που έθεσε προηγουμένως και διατυπώνει την άποψη ότι ο άνθρωπος δεν πρέπει να λειτουργεί ατομοκεντρικά, αλλά να συλλαμβάνει τον εαυτό του ως μέρος ενός ευρύτερου συνόλου. Ο άνθρωπος δεν είναι αυτόνομος και δεν πρέπει να προτάσσει το προσωπικό του συμφέρον· αντίθετα είναι οργανικό μέρος του συνόλου και οφείλει να υποτάσσεται στον «κοσμικό λόγο». Ο άνθρωπος δεν ενεργεί με βάση το προσωπικό του συμφέρον, αλλά ανάγει τις επιθυμίες του στο συμφέρον του συνόλου. Η ευδαιμονία του ανθρώπου θα εξασφαλιστεί, εφόσον αντιληφθεί το κοσμικό σχέδιο του Λόγου για οτιδήποτε, και έτσι καταφέρει και ο ίδιος να ενταχθεί στον κόσμο και να ρυθμίσει ανάλογα τη συμπεριφορά του.

Η παραδοχή ότι το ὄλον προηγείται του μέρους και η στενή σύνδεση της ατομικής ευτυχίας με την ευημερία του συνόλου συναντάται και σε παλαιότερους φιλοσόφους, όπως ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης, μόνο που εκεί η υπαγωγή του ατόμου στο σύνολο νοείται μέσα στα στενά όρια της

πόλης-κράτους, ενώ στον Επίκτητο η αντίληψη αυτή συνδέεται με τη θέση ότι ο άνθρωπος αποτελεί μέρος του κοσμικού-θεϊκού λόγου.

(Μονάδες 4)

A3.

α. Ο Μάρκος Αυρήλιος συσχετίζει τον όρο *εὐμάρειαν* (γαλήνη, ηρεμία, άνεση) με τον αντίστοιχο *εὐκοσμίαν* (η συμπεριφορά σε εναρμόνιση με τη συμπαντική αρμονία). Με τον δεύτερο όρο δηλώνεται η τάξη και η αρμονία και ασφαλώς στη συγκεκριμένη περικοπή ο Στωικός φιλόσοφος εννοεί την εσωτερική τάξη και αρμονία, την οποία πραγματώνει ο άνθρωπος όταν στρέφεται στον εαυτό του και καταφεύγει στην ηρεμία και τη γαλήνη της μοναξιάς του. Η προσωπική *εὐκοσμία* πάλι συνδέεται με την αντίστοιχη που επικρατεί στη φύση. Σύμφωνα με τους Στωικούς, ο άνθρωπος κατακτά την ευδαιμονία στο πλαίσιο μια κοινωνίας, όταν ο πράξεις του δε συμφωνούν μόνο με ένα κοινωνικό ιδεώδες, αλλά συμπίπτουν και με το συμπαντικό. Το σύμπαν διέπεται από λογική και τάξη, τα οποία δείχνουν στον άνθρωπο τι πρέπει να πράττει για να ζει σε αρμονία με τον εαυτό του και τον κόσμο γύρω του. Αν αγνοεί τους κανόνες που διέπουν τον κόσμο, δε μπορεί να κατακτήσει την ευδαιμονία και τότε κάνουν την εμφάνισή τους τα ανθρώπινα πάθη (επιθυμίες, φιλοδοξίες, ταραχές, φόβοι).

(Μονάδες 6)

β. Αξίζει να παρατηρήσει κανείς την αλλαγή ρηματικού προσώπου στις δύο προτάσεις της ίδιας περιόδου. Στην πρώτη πρόταση, ο φιλόσοφος αναφέρεται γενικά στους ανθρώπους της εποχής του, γι' αυτό χρησιμοποιεί γ' πληθυντικό πρόσωπο. Στη δεύτερη πρόταση χρησιμοποιεί β' ενικό πρόσωπο για να απευθυνθεί στον παραλήπτη των επισημάνσεών του, που είναι κατά πρώτο λόγο ο ίδιος ο εαυτός του (στο συγκεκριμένο έργο ο Μάρκος Αυρήλιος καταγράφει τις σκέψεις του συνομιλώντας με τον εαυτό του), αλλά και κάθε άνθρωπος της εποχής του ή αναγνώστης του έργου του.

(Μονάδες 4)

A4.

Πλαίσιο απάντησης

Ο Επίκτητος : Η τρίτη ιδιότητα που αποδίδει ο Επίκτητος στον άνθρωπο είναι η ιδιότητα του πολίτη του κόσμου. Ασφαλώς δεν υπήρχε κάποιο παγκόσμιο κράτος, ώστε η έννοια του πολίτη να έχει κυριολεκτική σημασία· και ο κόσμος εννοείται με στωική σημασία, ως ένα ενιαίο σύνολο που διέπεται από τον φυσικό νόμο και τη λογικότητα. Ο άνθρωπος είναι πολίτης του κόσμου και μέρος αυτού, μέρος όμως όχι υπηρετικό αλλά ηγετικό. Αυτή η κοσμοπολιτική συνείδηση λειτουργεί θεραπευτικά ως «αντίδοτο» στην αβεβαιότητα και την αγωνία που νιώθει ο άνθρωπος μπροστά στην πολιτική αποσύνθεση και στην καθημερινή συναισθηματική σκληρότητα.

Ο Επίκτητος θεωρεί ότι ο άνθρωπος ακολουθεί τον παγκόσμιο νόμο της φύσης, ο οποίος είναι ταυτόσημος με τον λόγον και με τον θεό. Για τους στωικούς, «το σύμπαν το ίδιο είναι μία “πόλη”, η κατοικία θεών και ανθρώπων, με κοινό συνδυετικό στοιχείο τη λογικότητα που διέπει το σύνολο και τα μέρη του.

Η αναφορά στον άνθρωπο ως πολίτη του κόσμου συνιστά μια αποδέσμευση από τα πλαίσια που όριζε η πόλη-κράτος. Αυτή η διεύρυνση των πλαισίων αναφοράς του ανθρώπου διαμορφώνει σταδιακά έναν ιδεώδες, το οποίο ονομάζεται κοσμοπολιτισμός .

Ο πολίτης του Επίκτητου είναι ότι έχει απεκδυθεί τα κατεξοχήν πολιτικά χαρακτηριστικά της συμμετοχής στην πολιτείαν και δεν μετέχει σε μορφές εξουσίας μέσα στην πολιτική κοινότητα. Ασφαλώς, πρόκειται για κάτι αναμενόμενο, δεδομένων των πολιτειακών μεταβολών που επέφεραν οι κατακτήσεις του Αλέξανδρου. Η πολιτική και τα κέντρα εξουσίας είναι πια απόμακρα, απλησίαστα ίσως και ακατανόητα γι' αυτόν.

Ο πολίτης, πλέον, είναι μέρος του κόσμου, διότι ως λογικό ον μετέχει, λιγότερο ή περισσότερο, στη συμπαντική λογικότητα, στον θείο νόμο που κυβερνά τα πάντα. Η κατανόηση της υπερανθρώπινης, συμπαντικής εξουσίας (θεία διοικήσεις), και η μετοχή στην εσωτερική λογική και αρμονία της φύσης και του κόσμου (φυσική κατασκευή) δίνει στον άνθρωπο, τον πολίτη του κόσμου, μία -όχι ασφαλώς την ανώτατη- ηγετική θέση (των προηγούμενων) μέσα σε αυτόν. Αλλά αυτή η εξουσία δεν έχει κατά κανένα τρόπο πολιτικά χαρακτηριστικά πρόκειται απλώς για το αυτεξούσιον της ελεύθερης βούλησης. Είναι πολίτης, μόνο και μόνο επειδή, σε συστοιχία με τον παγκόσμιο λόγο, εξουσιάζει τον εαυτό του, ελέγχει το ήγεμονικόν – στον εσωτερικό του πια κόσμο- ποικίλες ορμές και ορέξεις»

Ο Μάρκος Αυρήλιος : Υποστηρίζει ότι κάθε πολίτης αποτελεί μέρος του κοινωνικού συνόλου (*συμπλήρωμα κοινωνικού συστήματος*). Γι' αυτό κάθε του ενέργεια επιβάλλεται να στοχεύει στην κοινή ωφέλεια (σε κοινωφελή σκοπό), διαφορετικά ελλοχεύει ο κίνδυνος της κοινωνικής αποδόμησης (*εμποδίζει την ενότητά της και είναι στασιαστική*). Θεωρεί λοιπόν, πρωτίστως ατομική του υποχρέωση να ενεργεί για το συνολικό συμφέρον (*δεν θα κάνω τίποτα επιζήμιο στην κοινωνία*) και να μη διαπράττει καμία βλαβερή ενέργεια προς αυτή (*δεν θα κάνω τίποτα επιζήμιο στην κοινωνία*) . Αν όλες αυτές οι προϋποθέσεις επιτευχθούν (*Αν αυτά κατορθωθούν*), τότε τόσο πολίτης ατομικά όσο και οι υπόλοιποι συλλογικά θα οδηγηθούν στην ευδαιμονία (*δεν μπορεί να μην είναι η ζωή μου ευτυχισμένη*), αφού θα υπάρχει ικανοποίηση από την προσφορά των πολιτών στην πολιτεία και το αντίστροφο (*τη ζωή ενός πολίτη που όλο πράξεις ωφέλιμες για τους συμπολίτες του εκτελεί και μένει ικανοποιημένος μ' εκείνο που του δίνει η πολιτεία*).

(Μονάδες 10)

A5.

α. Λάθος (επικός διδακτικός ποιητής)

β. Σωστό

γ. Λάθος (500 π.Χ.)

δ. Σωστό

ε. Λάθος (σοφή, ανδρεία, σώφρων και δίκαιη)

(Μονάδες 10)

A6.

A

ανακωχή : ἔχων, ἐξῆς, ἔχειν, εἶχον

συμμορία : μέρος

πηδάλιο : πούς

γενναιόδωρος : δίδου

νερό : ἀνανέου

φιλελεύθερος : ἐπανέρχη

(Μονάδες 6)

β.

αιγιαλούς : αἴσσω + ἄλς

ἐγκύψας : ἐν + κύπτω

εὐμάρειαν : εὖ + μάρη

ἀποκλύσαι : ἀπό + κλύζω

(Μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ - ΑΔΙΔΑΚΤΟ

Γ1. Να μεταφράσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα: «*Οὐκ ἄρα τοῖς ἑαυτοῦς ... τὸ καλῶν κάγαθῶν ἀνδρῶν κεκρίσθαι πρώτους.*»

Αξίζει λοιπόν, ἄνδρες Αθηναῖοι, να εξετάσετε και εκείνο, πώς δηλαδή κατά το παρελθόν οι πρόγονοί μας απέδιδαν τις τιμές και τις ανταμοιβές σε εκείνους που ήταν αληθινά ευεργέτες, και σε όσους τύχαινε να είναι πολίτες και σε όσους ξένοι. Και, αν δείτε ότι εκείνοι απέδιδαν τιμές καλύτερα από εσάς, είναι καλό να τους μιμηθείτε, εάν πάλι εσείς οι ίδιοι (αποδίδετε τιμές καλύτερα), θα είναι στο χέρι σας να το πράξετε. Πρώτα λοιπόν εκείνοι προς τιμήν του Θεμιστοκλή, που νίκησε στη ναυμαχία της Σαλαμίνας, και του Μιλτιάδη, που ήταν αρχηγός στον Μαραθώνα, αλλά και πολλών άλλων, οι οποίοι είχαν προσφέρει υπηρεσίες όχι ίσες (ισάξιες) με τους τωρινούς στρατηγούς, δεν ανήγειραν χάλκινους ανδριάντες ούτε τους αγαπούσαν με υπερβολικό τρόπο. Δεν όφειλαν, επομένως, ευγνωμοσύνη στους ευεργέτες τους; Πάρα πολύ βεβαίως, ἄνδρες Αθηναῖοι, και όφειλαν ευγνωμοσύνη τουλάχιστον επάξια και του εαυτού τους και εκείνων· διότι, αν και ήταν όλοι τους πολύ αξιόλογοι, προτιμούσαν να είναι εκείνοι αρχηγοί τους. Για ανθρώπους που είναι σώφρονες και θέλουν να αποβλέπουν στην αλήθεια, είναι μεγαλύτερη τιμητική διάκριση το να έχουν κριθεί πρώτοι ανάμεσα σε ενάρετους ἄνδρες, παρά ο χάλκινος ανδριάντας.

Γ2. Με ποιον τρόπο και με ποιο σκεπτικό, κατά τον Δημοσθένη, τιμούσαν οι πρόγονοι των Αθηναίων τους μεγάλους ευεργέτες της πόλης τους;

Βλ. παραπάνω μετάφραση.

Γ3α. Να μεταφέρετε δύο από τα επιρρήματα της 1^{ης} περιόδου στον συγκριτικό βαθμό (μονάδες 2). Επίσης, να μεταφέρετε την αυτοπαθητική αντωνυμία της 2^{ης} περιόδου στη δοτική ενικού θηλυκού γένους στο α' πρόσωπο (μονάδα 1). Τέλος, να γράψετε τη γενική ενικού των κύριων ονομάτων της 3^{ης} περιόδου (μονάδα 1) και να μεταφέρετε το επίθετο «πολλούς» στην κλητική ενικού του αρσενικού γένους (μονάδα 1).

πάλαι: παλαιότερον

ἀληθῶς: ἀληθέστερον

ὕμᾱς αὐτούς: ἑμαυτῇ

Θεμιστοκλέα: Θεμιστοκλέους

Μιλτιάδην: Μιλτιάδου

πολλούς: (ὦ) πολύ

Γ3β. Να γράψετε τον ζητούμενο τύπο για καθεμιά από τις λέξεις που σας δίνονται:

ἐξετάσαι: τον ίδιο τύπο στον παρακείμενο μέσης φωνής **ἐξητάσθαι**

ἔνεμον: το β' ενικό προστακτικής αορίστου στην ίδια φωνή **νεῖμον**

τύχοιεν: τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα **τεύξοιντο**

ὑπερηγάπων: το γ' ενικό ευκτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή **ὑπεραγαπῶ/ὑπεραγαπῶ**

ἀπεδίδοσαν: το β' πληθυντικό υποτακτικής μέσου αορίστου β' **ἀποδῶσθε**

Γ4α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις.

ἐξετάσαι: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση ἄξιον (ἔστί).

ἐφ' ὑμῖν: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της εξάρτησης στο ρ. ἔσται.

τὸν νικήσαντα: επιθετική μετοχή, παράθεση στο «Θεμιστοκλέα» (ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός).

τοῖς στρατηγοῖς: δοτική αντικειμενική στο «ἴσα» (ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός).

πολλοῦ: γενική της αξίας στο «ἄξιοι» (ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός).

τῆς εἰκόνος: γενική συγκριτική από το «μείζων».

Γ4β. Να χαρακτηρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις της 1^{ης} περιόδου ως προς το είδος και τη συντακτική τους λειτουργία.

«πῶς ποθ' οἱ πάλαι τὰς τιμὰς ἔνεμον καὶ τὰς δωρεῖὰς τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις»: δ/σα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση κρίσεως, μερικής αγνοίας. Λειτουργεί συντακτικά ως επεξήγηση στο «ἐκεῖνο».

«καὶ ὅσοι πολῖται τύχοιεν ὄντες καὶ ὅσοι ξένοι»: είναι δύο όμοιες προτάσεις, παρατακτικά συνδεόμενες, με τη 2^η να είναι ελλειπτική. Είναι δ/σες αναφορικο-υποθετικές προτάσεις (εκφορά: ευκτική επαναληπτική). Είναι προσδιοριστικές, παραθετικές στο «τοῖς εὐεργέταις». Ταυτόχρονα, αποτελούν τις υποθέσεις –άρα λειτουργούν συντακτικά και ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της προϋπόθεσης– ενός λανθάνοντα υποθετικού λόγου, που δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

Γ4γ. «πῶς ποθ' οἱ πάλαι τὰς τιμὰς ἔνεμον καὶ τὰς δωρεῖὰς τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις»:

Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.
Πῶς ποθ' ὑπὸ τῶν πάλαι αἱ τιμαὶ ἐνέμοντο καὶ αἱ δωρεαὶ τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις.

ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΣ

ΜΗΤΡΟΥΣΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ